

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 2. Quid in contractibus operetur metus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

1105 Idem de contractibus bonæ fidei sentit P. Rosmer de Contractibus. Tit. de Contract. in communi. n. 9. probans ex L. Iulianus. 13. ff. de Actionib. empti, & venditi, ubi textus ait: *Si vero sciens retinuit, & emptorem decepit, omnia detrimenta, quæ ex ea emptione emptor contraxerit, præstaturum ei*: Et L. si dolo. C. de rescind. act. ibi: *Si dolo adversarii deceptum venditorem prædii se fecisse, præf. Provincia aditus, animadverserit, sciens esse dolum bonæ fidei, quæ in huiusmodi contractibus exigitur, rescindi venditionem iubebis.*

1106 Ex his iuribus rectè probatur, ejusmodi contractus, & unius è contrahentibus dolo initis, rescindi posse; sed exinde non tam clarè deduci etiam eorum valorem; nam sæpius in iure dicitur, aliquid esse rescindendum, vel irritandum, rescissione solum declarativa nullitatis; non autem, ablativè valoris, qui actibus in sit, qui rescindendi dicuntur. Hinc videtur etiam hoc rectè probari ex eodem, quod nullus extet juris positivi textus, quo penitus invalidi dicantur, sic, ut nec deceptor teneatur; quamvis verum sit, claudicare ex parte decepti, hoc est non inducere obligationem ab illo non rescindibilem; seu talem, à qua se eximere non possit, exceptione doli, ritè probati. Nam quando L. 3. §. 3. ff. pro socio. dicitur: Societatem ipso iure nullius momenti esse, si dolo malo, aut fraudandi causâ inita sit, rectè intelligitur, quoad decipientem, ut inde nullum jus saltem firmum, & non infirmabile à decepto acquirat; tamen enim bona fides contraria sit fraudi, & dolo, ut deceptoris jus acquiratur, & deceptus obligetur; secus tamen est quoad ipsum, & hoc sensu etiam intelligitur, quod dicitur L. 1. C. de rescind. vendit. ibi: *male fidei emptio irrita est*; nimirum quoad deceptum; non, deceptorem. Unde negandum venit, quod deceptor non intendat obligari, si intendit jus acquirere contra deceptum ex contractu sua deceptoris fraude procurato.

1107 Dixi hæctenus, si contractus extortus, seu procuratus est dolo malo unius è contrahentibus; sed quæstio est, quid dicendum, si à tertio, & inchoato à contrahentibus? In hac re distinguendum videtur, & di-

cendum, si contractus jam executioni mandatus est, illum, ne quidem iure naturali posse rescindi à decepto, exigendo ab altero contrahente remissionem, titulo injuriæ, seu injustitiæ, dolo malo in ipsum commissæ ab eo; cum ponatur dolo non à contrahente, sed ab alio distincto, seu tertio profectus, contra quem decepto competit actio, ut pro injuria, & damno inde secuto satis fiat; si autem adhuc pendet, deceptus possit, vel resilire, allegando defectum suæ intentionis, vel adeundo Judicem, &, probata deceptione, petendo rescissionem, & pluribus dixi lib. 4. à n. 432.

1108 Not. autem, actionem de dolo, esse subsidiariam, quæ petitur, ut deceptor rem ipsam, si potest, restituat; vel, si non potest, interesse, & æstimationem. Durat, ut actio, solum duobus annis, à tempore doli commissi; Sed, ut exceptio est perpetua, per vulgaria: *Quæ temporaria sunt ad agendum, perpetua sunt ad excipiendum.* Dicitur autem durare biennium, sic, ut perimatur, si ante lapsum biennii cœpta, non absolvatur, ex L. 8. C. de dolo malo ibi: *Ex eo die, quo asseritur commissus dolo, intra continuum biennium de dolo actionem moveri, sive ab fuerit, sive præsto fuerit is, qui dolum se passum esse conqueritur. Omnes igitur sciant, neq. incipienda post biennium, neq. ante completum biennium cœpta. post biennium verò finienda, doli actionis esse concessam licentiam.*

§. 2.

Quid in contractibus operetur metus?

1109 Non agimus hic de vi, & coactione absoluta, seu præcisâ; ex hac enim, contractus omnes, etiam iure naturæ, ipso facto irriti sunt, cum tollatur voluntarium simpliciter, prout exponimus l. 4. à n. 389. Sed solum de vi, & coactione conditionali, seu metu mali, cæteroquin incurrendi, de quo ibidem à n. 390. Quid porò sit metus in genere? quid metus levis, vel gravis, seu cadens in constantem virum? exposuimus ibidem à n. 392. Quibus positis ex l. 4. locis cit. dicendum i. per metum levem, etiam injustè incussum, ac directè ad extorquendum con-

sentum, nec sponsalia tam de futuro, quam presentia, nec alios contractus vitari jure naturæ, ut constat ex probationibus factis l. 4. à n. 398. imò nec jure positivo, ibidem à n. 399. & sequentibus.

1110 Dicendum 2. contractus ex metu etiam gravi, sed naturaliter inducto non, vitari jure naturali; ex dict. l. 4. à n. 396. nec ex metu, quantumvis gravi, extrinsecus, sed justè incusso ex n. 397. quod ibidem dicitur, etiam spectato jure positivo. Dicendum 3. sponsalia de futuro probabilius non vitari jure naturæ, licet inita ex metu gravi, & injustè, ac directè incusso ad extorquendum consensum, ex dict. ibidem à n. 408. Quod etiam procedit spectato jure positivo, ibidem ex n. 426. quamvis rescindi possint ex n. 401. sed hæc intellige, quando metus incussus est ab uno contrahentium; non autem tertio; quia tunc cum distinctione respondendum est, ut notavimus ibidem à n. 432.

1111 Dicendum 4. Contractus nec partium consensu, nec ullo jure humano, nisi fortè cum magna, ac extraordinaria partis ligata difficultate rescindibiles, si semel validi sunt, initos ex metu gravi, injustè ac directè incusso ad extorquendum consensum, sive ab uno contrahentium, sive ab alio tertio, esse irritos jure naturæ; nam soli contractus non amplius rescindibiles, ubi semel validè celebrati sunt ex tali metu, jure naturæ irriti sunt, ut ostendimus l. 4. à n. 434. quò me remitto; quod etiam procedit spectato jure positivo, ibid. n. 435.

1112 Præter dicta not. 1. quando dicimus, contractus denuo rescindibiles, ex metu gravi, extrinsecus injustè, ac directè incusso, ad extorquendum consensum ab uno contrahentium, nec jure positivo esse in validos ipso jure, debere intelligi, valere quidem sic, ut in metu passo producant obligationem, sed rescindibilem arbitrio suo; at non in metu incutiente; hic enim, licet jus exinde acquisitum, non sit ipsi summum, alteri tamen obligatus manet obligatione non irritabili arbitrio suo.

1113 Not. 2. quosdam velle, textus juris, quibus probantur contractus denuo rescindibiles, non esse ipso jure nullos, licet initi sint ex metu gravi, & injusto, non debere intelligi tam de lucrativis, quam

onerosis; tum quia excipiuntur aliqui, ut promissio dotis, constitutio Procuratoris; concessio jurisdictionis, vel prorogationis; tum quia ex ipsa natura specificata talium contractuum nascitur diversitas: Sed si utrobique est gravis injustitia, sufficienter illis cautum est per hoc, quod ad instantiam metum passi rescindi possint, & leges, quæ illos irritos dicunt, facile intelligi possint, quoad injuriantem, ut nullum illi jus (saltem firmum) inde nascantur, ut pluribus exposuimus supra; & lib. 4. loc. cit.

§. 3.

Quid in contractibus operetur conditio apposita?

DE hac quæstione ex professo agitur 1114 l. 4. tit. 5. de conditionibus appositis in desponsationibus, & aliis contractibus; quare paucis hoc loco duntaxat insinua- bimus, quæ inibi fuisse deduximus. Hinc dicendum 1. in Contractibus desponsationum conditionem *de presenti*, vel *præserio*, non esse suspensivam, sed resolutivam, ut statim nulli sint, si conditio non subsistat; vel validi, si secus; ex n. 764. quod etiam tenendum de aliis contractibus, ex n. 886. etiam quoad conditiones *necessario futuræ*, ex n. 765. & sequentibus: Ubi etiam exposuimus, an hoc procedat. 1. Si conditio necessario futura sit, sed die incerta, respectu eam apponentis? ex 767. ibid. Deinde, si conditio est futura necessario *ex sola suppositione*? n. 768. & sequentibus; addita simul resolutione, qui contractus *recipiant conditionem, vel diem*? n. 770.

Dicendum 2. conditiones *generales*, & 1115 *speciales*, quæ tacitè insunt desponsationibus, & aliis contractibus, non esse suspensivas, nisi aliter exprimentur, quam insint. Ratio sumitur ex ibidem dictis lib. 4. à n. 772. Quoad conditiones vero, *contrarias substantia contractus*, dicendum 3. non tantum desponsationes, sed etiam alios contractus, per ipsas vitari, ut latè exposuimus lib. 4. à n. 777. & 887. licet conditio sit honesta, & possibilis natura, ibid. ex n. 796. Dicendum 4. Conditiones *surpes adjectas* contractibus *conjugiorum*, vitari, seu non haberi pro adjectis,